

VERSES POLC

Szerkeszti: Dr. Molitorisz Pál

„Betudható-e asztmámnak...?”

Kilenc disznó limerick

A limerick Angliában és az Egyesült Államokban kedvelt, öt sorból álló, meghatározott szótagszámú rímképletű gúnyos vagy komikus versfajta. 1898-ban illetlen, nonszensz versként is definiálták. Egy meghatározás szerint három fajtája van, az egyik mely hölgyek jelenlétében is elmondható, a másik melyet hölgyek nem hallhatnak, de papi személyek még igen, a harmadik: „a” limerick. E trágár, sokak szerint igazi limerick csak a XX. század végén jutott nagyobb nyilvánossághoz, mióta a négybetűs szavakat eltúrta az angol nyomdafesték.

A ma ismert formájában a viktoriánus Angliában keletkezett, Edward Lear (1812–1888), költő és grafikus, e versek egyik neves írója és illusztrátora élclapokban tette népszerűvé. A versek első sora általában személy- vagy helysége névre végződik, hogy aztán eljusson a minél váratlanabb, valljuk be, minél illetlenebb csattanóig. Eredetileg a versforma névadója az írországi Limerick városa, ahol szokás volt, hogy a nagyobb összejöveteleken a társaság résztvevői rövid versikékkel mutatkoztak be, melyre jelenlévők refrénként vágták rá: „Jöjjön el, várja Limerick!”

A limerick az angol értelmiség obszcén folklórájává vált e prűdériájáról nevezetes korszakban. Kezdetben szájhagyomány útján terjedt irodalmi berkekben, egyetemek táján, a katonatiszti karban, de a felsőbb papság köreiből is, hasonlóan a malac viccekhez, csak éppen virtuóz, leleményes rímekkel, énekelhető formában. Csírát a középkori angol költészetben is kimutatták. Büszké is rá az angolok, s azt tartják, hogy jó limercket csakis angol nyelven lehet írni.

A most közzétett néhány limerick remélem, bebizonyítja, hogy a fenti állítás legalábbis megbocsátható túlzás. 2002-ben jelent meg az Európa Könyvkiadónál a Kossuth-díjas Várady Szabolcs (*1943), költő, műfordító által szerkesztett *Magyar badar* c. összeállítás, mely magyar szerzők 300 limerickjét tartalmazza. Elsősorban e kötetből válogattunk.

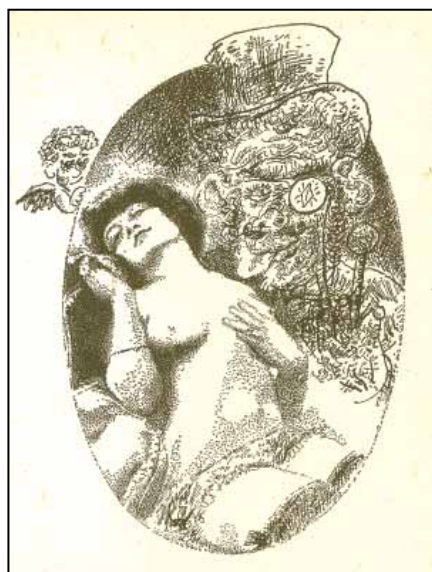
S itt meg kell állnunk még egy pillanatra. A kötetnek nyilvánvalóan legismertebb darabjai az erotikus limerickek. Anélkül, hogy esztétikai fejtegetésekbe bocsátkoznánk a pornográfia mi-benlétéről, nyugtázhatjuk, hogy a szókimondást lírai szövegalakító elemként legalizálta az antológia. Hiába hivatkoztak eleink Janus Pannonius, Verseghy, Ady, Szabó Lőrinc, Weöres, Faludy,

Edward Lear

Berda és mások tabudöntőgetéseire; uralkodó volt a nézet, hogy a művészet a metaforikus körülírásokban rejlik. Néven nevezéssel bőven találkozhattunk már a szarvasi Löwy Árpád, alias Réthy László (1851–1914) verseiben is, de ezzel az antológiával az álszenteskedésnek végképp bealkonyult.

A limerick kényes portéka, mint a jó bor; csak kellő áhítattal, ritkán és mértékkel szabad fogyasztani, ezért csakis a borhoz értőknek, borkedvelőknek ajánlhatom.

Gyulai Líviusz limerick-illusztrációja (Magyar Erato, Bp., 1986, Magvető)

Kukorelly Endre

Egyszer csak lett egy nőm, Emőke.
Megkértem: egy kissé bedőlné?
Bedőlt vagy háromszor
délután háromkor,
és estig még négyszer e nőke.

Papp Gábor Zsigmond

Kérték a katonák Báthort,
küldjön két kurtizánt, táborit.
Fontos a pátria,
de azért pár pina
még nagyobb tettekre bátorít.

Várady Szabolcs

Volt egy nő, úgy hívták Emese
Nem tudni pór volt, vagy nemes-e.
Egyszerre két úr jól
előlről-hátulról...
Mit mondjak? Nem rebtent szeme se.

Kihaltak-e a vizigótok?

Így szólt egy jány (neve Gizi vót),
miközben dugta egy vizigót:
„Aszongyák, kendtek, vizik,
kihaltak mind egy izig.
Még ilyen... passzentes... vizijóóót!”

Pilátus így szólt (a Poncius):
„Legszentebb jussunk a puncijuss!”
„Az igaz nem hamis,
ha pogány mondta is.” –
vélte egy pápai nuncius.

Névtelen szerző

Egy kis hölgy a Trent partján, lent,
jól tudta, hogy az mit jelent,
ha így szólak: „Drága,
meghívnám egy teára.”
Jól tudta, mit jelent – de ment.
(Gergely Ágnes fordítása)

Lator László

Kettesben volt Tünde Balgával –
Kírukkolt Balga a farbával.
Hah, Balga! Patvarba!
Ah, farba!... Hah, nyald a...
Tünde így nyüstölte – szűz dühe, hajh! rávall.

Pásztori Moll

Volt egy nő, úgy hívták Abigél,
Úgy hírlík, él-hal a palikér’.
Bokorban, motelban,
Otthon a fotelban
Kettyint ő, azt mondja, amíg él.

Orbán Ottó

A gaz nőgyógyász
Volt egyszer egy gaz nőgyógyász. Gaztette,
hogy az ujsa helyébe a f-t tette.
„Betudható-e asztmámnak,
hogy úgy érzem, mintha b-nának? –
kérdzte a nő a gaz orvostól, aki épp azt tette.